

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego w Kowalewie Pomorskim
według stanu na 31.12.2019 roku**

Kowalewo Pomorskie, lipiec 2020 r.

I. Podmioty objęte informacją

- 1) Niniejszy dokument stanowi realizację „Polityki informacyjnej w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim” oraz wprowadzenia następujących zapisów :
- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) n 648/2012 (CRR);
- 3) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (CRD IV).
- 4) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji;
- 5) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
- 6) Ustawy Prawo bankowe;
- 7) EUNB w zakresie ujawniania informacji o aktywach obciążonych i wolnych od obciążeń z 27 czerwca 2014 roku EBA/GL/2014/03, wraz z Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 2017/2295 z dnia 04 września 2017 r. w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych.
- 8) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiające standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji.
- 9) Wytycznych EBA w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej rozporządzenia (UE) nr 575/2013 z 04 sierpnia 2017 roku EBA/GL/2016/11,
- 10) Wytycznych EBA w sprawie ujawniania wskaźnika pokrycia wpływów netto z 21 sierpnia 2017 roku EBA/GL/2017/01,
- 11) Wytycznych EBA dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych z 17 grudnia 2018 roku EBA/GL/1018.10,
- 12) Bank w zakresie ujawnianych informacji nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne, zastrzeżone lub poufne.
- 13) Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych, lub w złotych przy prezentowaniu bardziej szczegółowych danych.
- 14) Informacje prezentowane są w formie papierowej we wszystkich placówkach Banku i w Centrali Banku przy ul. 1 Stycznia 14 w godzinach pracy oraz na stronie internetowej www.bskowalewo.pl

15) Zakres informacji szczegółowej został dostosowany do specyfiki działalności Banku poprzez przyjęcie następujących założeń:

Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- Metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- Metodę podstawowego wskaźnika BIA w zakresie ryzyka operacyjnego,
- Bank nie prowadzi działalności handlowej,
- Bank nie prowadzi działalności w walutach obcych,
- Bank nie korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.

16) Bank Spółdzielczy w Kowalewie Pomorskim działa jako spółdzielnia o numerze KRS 0000153831 zarejestrowany w Sądzie Rejonowym w Toruniu VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego i jest zrzeszony od 2002 r. w SGB-Bank S.A. w Poznaniu i razem z nim współtworzy Spółdzielczą Grupę Bankową.

W 2019 roku Bank Spółdzielczy w Kowalewie Pomorskim prowadził działalność w ramach jednostek organizacyjnych zlokalizowanych w następujących placówkach województwa Kujawsko -Pomorskiego:

- w Centrali Banku w Kowalewie Pomorskim przy ul.1 Stycznia 14,
- w Oddziale w Kowalewie Pomorskim przy ul.1 Stycznia14,
- w Oddziale Radomin, Gmina Radomin, Powiat Golub-Dobrzyń ,
- w Oddziale Radziki Duże, Gmina Wąpielsk, Powiat Rypin,
- w Punkcie Kasowym w Kowalewie Pomorskim ul. Plac 700-Lecia 14,
- oraz w Punkcie Kasowym w Wąpielsku Gmina Wąpielsk, Powiat Rypin.

Działalność operacyjna prowadzona jest także za pośrednictwem bankowości internetowej oraz sieci bankomatów.

17) Bank w niniejszej informacji ujawnia wybrane informacje z zakresu:

- Określenia podmiotów, których dotyczą ujawnienia,
- Celów i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem,
- Funduszy własnych,
- Wymogów kapitałowych w tym wymogu dotyczącego bufora zabezpieczającego,
- Korekt w tytuły ryzyka kredytowego,
- Stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego,
- Korzystania z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI),
- Ryzyka operacyjnego,
- Ekspozycji kapitałowych,
- Ryzyka stopy procentowej zakwalifikowanych do portfela bankowego,
- Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze,
- Ryzyka płynności i pozycji płynności owej,
- Informacji o spełnieniu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art.22aa. Ustawy Prawo bankowe,
- Dźwigni finansowej,
- Systemu kontroli wewnętrznej,
- Aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń,
- Ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności. Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub

wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank posiada następujące aktywa finansowe:

a) dostępne do sprzedaży:

- akcje banku zrzeszającego o wartości 1 019 400,00 zł .
- udział w Spółdzielczym Systemie Ochrony 1 000,00 zł.

b) utrzymywane do terminu zapadalności:

- papiery wartościowe SGB Bak S.A. 201 439,12 zł.

c) instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie giełdowym (na rynku regulowanym):

- BNP Paribas Bank Polska S.A. - 62,00 zł.

II. Cele i strategię zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i sposoby ich realizacji Bank określił w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim” wprowadzoną Uchwałą Nr 60/2018 w dniu 28.12.2018 roku przez Zarząd Banku i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku Uchwałą nr 36/2018 w dniu 28.12.2018 r. wraz ze zmianami.

„Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim” jest powiązana również ze „Strategią zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim”, wprowadzoną Uchwałą Zarządu Banku Nr 61/2018 w dniu 28.12.2018 r. i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Uchwałą nr 37/2018 w dniu 28.12.2018 r., a także z Zasadami w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych Banku, realizowane jest na podstawie pisemnych procedur wewnętrznych zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka. Procedury, o których mowa powyżej podlegają okresowym przeglądom celem dostosowania ich do profilu Banku oraz zmian otoczenia prawnego i ekonomicznego, ponadto Bank dokonuje regularnych przeglądów procedury i procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności Banku.

W ramach stosowanych procedur zarządzania ryzykiem Bank wprowadził w formie pisemnej, w szczególności:

- 1) w zakresie ryzyka kredytowego i koncentracji:
  - a) Politykę kredytową,
  - b) Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym,
  - c) Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji,
  - d) regulację dotyczącą zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
  - e) Zasady zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 2) w zakresie ryzyka stopy procentowej: „Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej”;
- 3) w zakresie ryzyka operacyjnego:
  - a) Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym,
  - b) Procedurę powierzania czynności podmiotom zewnętrznym (outsourcing),
  - c) Regulacje dotyczące planów utrzymania ciągłości działania,
  - d) Politykę kadrową,
  - e) Regulacja dotycząca zasad opracowania i wprowadzania regulacji wewnętrznych,
  - f) Zasady przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
  - g) Regulacje dotyczące bezpieczeństwa informatycznego i danych osobowych;
- 4) w zakresie ryzyka płynności: „Zasady zarządzania ryzykiem płynności”;
- 5) w zakresie ryzyka braku zgodności: „Zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności”;
- 6) w zakresie ryzyka kapitałowego:
  - a) Strategia zarządzania i planowania kapitałowego,
  - b) Zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (I filar),
  - c) Regulację szacowania kapitału wewnętrznego (II filar).

Ponadto Bank wprowadził regulacje w obszarze:

- 7) zarządzania, w szczególności:
  - a) Zasady polityki informacyjnej,
  - b) System informacji zarządczej,
  - c) Politykę zmiennych składników wynagrodzeń;
- 8) ryzyka biznesowego, w szczególności:
  - a) Procedurę planowania,
  - b) „Zasady wprowadzania nowych produktów”.
- 9) Bank wprowadził do systemu zarządzania ryzykiem elementy zarządzania ryzykiem wynikającym ze zmian warunków makroekonomicznych.
- 10) Ze względu na szeroki zakres oraz pracochłonność przeprowadzenia pełnego procesu zarządzania ryzykiem zmian warunków makroekonomicznych, część zadań w tym zakresie realizuje bank zrzeczający.
- 11) Zarządzanie ryzykiem wynikającym ze zmian warunków makroekonomicznych składa się

z następujących etapów:

- 1) w banku zrzeszającym została opracowana metodologia przeprowadzania analizy zmian w otoczeniu makroekonomicznym, na bazie której prognozowane są parametry makroekonomiczne na okres kolejnego roku obrachunkowego;
- 2) na podstawie kolejnych czynności i w oparciu o prognozowane wskaźniki makroekonomiczne bank zrzeszający dokonuje prognoz wskaźników mikroekonomicznych;
- 3) wyniki przeprowadzonych prognoz Bank otrzymuje od banku zrzeszającego – w wariacie najbardziej prawdopodobnym - centralnym i wariacie skrajnym;
- 4) wykorzystując otrzymane prognozy wskaźników, Bank przeprowadza (bez konieczności opracowywania nowej metodologii) pomiar wpływu zmian tych wskaźników na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 5) pomiar, o którym mowa w pkt 4, dokonywany jest w ramach testów warunków skrajnych; jego opis został zawarty w każdej procedurze dotyczącej zarządzania poszczególnym rodzajem ryzyka bankowego.

Bank wyznacza zadania priorytetowe w realizacji celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykiem oraz określonych w politykach i planach krótkoterminowych. Priorytetowy charakter zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku wynika z konieczności dostosowania wewnętrznych procedur i regulacji zarządzania Bankiem do wymagań Uchwał UKNF oraz o Rozporządzenia Parlamentu Rady (UE) 575 z dnia 26 czerwca 2013 roku wraz ze zmianami, zapewniające skuteczne i ostrożne zarządzanie bankiem oraz podział obowiązków w ramach organizacji Banku.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych, ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności operacyjnej i kontrolowaniem ryzyka.

W celu przeprowadzania procesów wymienionych w ust. 1 realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Bank zarządza rodzajami ryzyka, uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.

Bank zalicza następujące rodzaje ryzyka za istotne:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym EKZH, DEK),
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) ryzyko płynności,
- 5) ryzyko stopy procentowej,
- 6) ryzyko kapitałowe,

7) ryzyko braku zgodności,

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

1. procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem,
2. identyfikacja, pomiar i monitorowanie,
3. system limitów ograniczających ryzyko,
4. system informacji zarządczej,
5. odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

1) Ryzyko kredytowe (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych)

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie **nie wyższym od 2%**.
- 3) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej **33%**;
- 4) identyfikacja oraz maksymalne ograniczenie zagrożenia utraty płynności oraz wypłacalności dłużnika poprzez właściwą identyfikację, administrowanie i zarządzanie ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na **poziomie 65%** ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania;
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

1. **Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:**
  - 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
  - 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
  - 2) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu **150 %** uznanego kapitału;
  - 3) ograniczenie łącznej kwoty zaangażowania w jeden podmiot lub podmioty powiązane do poziomu **17%** uznanego kapitału. W uzasadnionych przypadkach do **25%** uznanego kapitału;
  - 4) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;

1. **Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:**
  - 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
  - 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie (poniżej 2% wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie dla całego sektora bankowego w Polsce);
  - 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od **2%** całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
  - 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie **do 90%** ich udziału w portfelu kredytowym.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza poziomów określonych w § 22.
  - 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
    - a) **80%** - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
    - b) **75%** - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
  - 3) wskaźniki wymienione w lit. a-b ulegają obniżeniu o **5 p.p. jeżeli** długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza **20 lat**; lub **25 lat** w przypadku kredytów mieszkaniowych;
  - 4) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów rolników i klientów detalicznych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych i nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania do **25 lat**.
  - 5) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:

- a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
- b) zlecenie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o **15%** i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek;

1. **Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:**

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od **3%** całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do **5%** ich udziału w portfelu kredytowym.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na **7 lat**;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza:

<i>Warunki</i>			<i>Maksymalny poziom Dtl</i>
<i>dochód netto wnioskodawcy</i> <i>PWP – przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw</i>	<i>okres kredytowania</i>	<i>miejsce zamieszkania</i> <i>- wieś</i> <i>- małe miasto <= 50 tys.</i> <i>- duże miasto > 50 tys.</i>	
dochód ≤ PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	60%
		małe miasto	55%
		duże miasto	50%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	55%
		małe miasto	50%
		duże miasto	45%
	okres > 5 lat	wieś	50%
		małe miasto	45%
		duże miasto	40%
dochód > PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	75%
		małe miasto	70%
		duże miasto	60%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	70%
		małe miasto	65%
		duże miasto	60%
	okres > 5 lat	wieś	65%
		małe miasto	60%
		duże miasto	55%

przy czym, jeżeli wnioskodawców jest więcej niż jeden, to do ustalenia maksymalnego poziomu Dtl dla wymienionej cechy Bank bierze wartość średnią wskaźników Dtl ustalonych zgodnie z powyższą tabelą dla poszczególnych wnioskodawców;

Ekspozycje nieobsługiwane i restrukturyzowane:

1. Bank, administrując ekspozycjami nieobsługiwanymi (NPE) i restrukturyzowanymi (FBE), dąży do zarządzania tymi ekspozycjami w sposób zapewniający ograniczenie ryzyka powstania zagrożenia utraty płynności lub wypłacalności, a tym samym wystąpienia zagrożenia upadłością.
2. Celem strategicznym zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi jest zapewnienie w średnim terminie realizacji celów związanych z oczekiwanym poziomem portfela zagrożonego oraz poziomem rezerw celowych Banku, zgodnie z wymogami IPS-SGB oraz założeniami planu finansowego Banku i Wewnętrznego Planu Naprawy (jeżeli Bank taki realizuje).
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi w Banku, należą:
  - 1) staranne identyfikowanie i sprawozdawania ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych;
  - 2) ustalenie strategii redukcji NPE i monitorowanie poziomu redukcji NPE;
  - 3) dostarczanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej informacji na temat aktualnych i prognozowanych wielkości portfela NPE i FBE oraz udziału tych ekspozycji w portfelu Banku ogółem, w tym w podziale na poszczególne portfele kredytowe i produktowe;
  - 4) dostarczanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej informacji o wielkości migracji do portfela NPE oraz czynników wpływających na wielkość tych migracji;
  - 5) analiza efektywności i skuteczności stosowania działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w tym poprzez poprawę klasyfikacji ryzyka, spłaty, sprzedaż portfela NPE, odpisania, umorzenia;
  - 6) raportowanie wyników oceny oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
  - 7) wykorzystywanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników audytów wewnętrznych i zewnętrznych do bieżącego zarządzania i nadzoru nad portfelem.
4. Szczegółowe zapisy dotyczące zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi (w tym kredytami nieobsługiwanymi) i restrukturyzowanymi zostały zawarte w odrębnej procedurze Banku.
5. Jeżeli wskaźnik kredytów zagrożonych (rozumiany jako wskaźnik NPL) jest równy lub wyższy niż **5,0 %**, Bank realizuje cele obejmujące:
  - 1) analizę czynników, w tym również makroekonomicznych, powodujących powstanie ekspozycji nieobsługiwanych;
  - 2) identyfikację skali ekspozycji kredytowych nieobsługiwanych;
  - 3) wyznaczenie metod redukcji ekspozycji kredytowych nieobsługiwanych ze wskazaniem stosowanej metody redukcji, w zależności od okresu, w którym ekspozycja stała się nieobsługiwana oraz monitorowanie skuteczności zastosowanej metody;
  - 4) opracowanie planu operacyjnego, w którym zostaną wskazane czynności, zmierzające do redukcji istniejącego portfela ekspozycji kredytowych nieobsługiwanych oraz ograniczenia powstania takich ekspozycji;
  - 5) rzetelną analizę ryzyka płynności przyjętych zabezpieczeń z uwzględnieniem monitorowania ich wartości;
  - 6) badanie potencjalnego wpływu niepowodzenia wprowadzonych działań ograniczających powstawanie ekspozycji kredytowych nieobsługiwanych na wynik finansowy banku oraz jego pozycję kapitałową;

- 7) opracowanie raportu, na podstawie którego organy zarządzające, uzyskają wiarygodną informację o monitorowaniu ryzyka ekspozycji nieobsługiwanych;
  - 8) uwzględnienie w strukturze organizacyjnej pracownika/zespołu, odpowiedzialnego za monitorowanie ryzyka ekspozycji restrukturyzowanych i windykowanych.
6. Bank raz w roku przeprowadza ocenę efektywności realizacji celów przedstawionych w ust. 1.

2) Ryzyko operacyjne.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:
  - 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
  - 2) racjonalizację kosztów;
  - 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
  - 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
  - 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.
2. Celem strategicznym w zakresie ryzyka powierzania czynności podmiotom zewnętrznym, sklasyfikowanych jako outsourcing, jest powierzanie czynności w sposób zapewniający:
  - 1) ciągłe i niezakłócone ich działanie, zwłaszcza w przypadku powierzania funkcji krytycznych lub istotnych;
  - 2) brak niekorzystnego wpływu na:
    - a) prowadzenie przez Bank działalności zgodnie z przepisami prawa,
    - b) ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem,
    - c) skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku,
    - d) możliwość wykonywania obowiązków przez biegłego rewidenta upoważnionego do badania sprawozdań finansowych Banku,
    - e) ochronę tajemnicy prawnie chronionej.

3) Ryzyko płynności

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:
  - 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
  - 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
  - 2) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
  - 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;

- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
  - 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
  - 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
  - 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
  - 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
  - 9) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
  - 10) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
  - 11) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.
3. Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:
- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić **co najmniej 75%** pasywów ogółem;
  - 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
  - 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
  - 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
  - 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:
  - 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
  - 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
  - 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz **nie więcej niż 30% annualizowanego wyniku odsetkowego** dla ryzyka

przeszacowania 2% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego oraz 2% funduszy własnych dla zmiany wartości ekonomicznej Banku;

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
  - 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;
  - 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
    - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp referencyjnych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),
    - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);

5) Ryzyko walutowe – Bank nie prowadzi działalności walutowej.

6) Ryzyko kapitałowe

1. Bank zobowiązany jest do utrzymywania:
  - 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
  - 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
    - a) kapitał regulacyjny,
    - b) kapitał wewnętrzny;
  - 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej minimum regulacyjnego:
    - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%,
    - b) współczynnik kapitału Tier I – 6%,
    - c) łączny współczynnik kapitałowy – 8%.
2. Po uwzględnieniu buforu kapitałowego: zabezpieczającego i ryzyka systemowego oraz okresów przejściowych a także dodatkowego bufora dla łącznego współczynnika kapitałowego Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe, o których mowa w ust.1 na poziomie co najmniej:
  - 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I: w 2018 – 14%, od 2019 – 15%;
  - 2) współczynnik kapitału Tier I: w 2018 – 14%, od 2019 – 15%;
  - 3) łączny współczynnik kapitałowy: w 2018 – 14%, od 2019 – 15%.
3. Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynników są powiększane o bufor antycykliczny i systemowy.
4. W przypadku nie spełnienia współczynników kapitałowych powiększonych o bufor zabezpieczający, antycykliczny oraz ryzyka systemowego, Bank przygotowuje plan ochrony kapitału, który przedstawia Komisji Nadzoru Finansowego w terminie 5 dni roboczych od dnia, w którym stwierdził, że nie spełnia tego wymogu.
5. Plan ochrony kapitału obejmuje:
  - 1) przewidywane przychody i wydatki oraz prognozowany bilans;
  - 2) środki mające na celu podwyższenie współczynników kapitałowych;
  - 3) plan podwyższenia funduszy własnych w celu podwyższenia współczynników kapitałowych do wymaganego poziomu i przewidywany okres, w jakim to nastąpi.

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 3) i ust. 3;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 2) i ust. 3;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 1) i ust. 3;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 60%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 14 %;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 95% kapitału Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 2% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 100% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3), 4) i 5);
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 13) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

7) Ryzyko braku zgodności

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:
  - 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
  - 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
  - 3) dążenie i dbałość o:
    - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
    - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
    - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
    - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;

- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

1. Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:
  - 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
  - 2) na drugi poziom składa się:
    - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie);
    - b) działalność komórki do spraw zgodności;
  - 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.
2. Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a) jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.
3. Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną, w ramach poziomu wymienionego w ust. 1:
  - 1) pkt 1) funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
    - a) Zespół oszczędności i rozliczeń;
    - b) Stanowisko ds. kredytów,
    - c) Stanowisko analiz kredytowych;
  - 2) pkt 2) lit. a) i b) funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
    - a) Stanowisko ds. ryzyka bankowego, zgodności i kontroli wewnętrznej;
4. Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie o którym mowa w lit. a) wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.
5. **Rada Nadzorcza** w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:
  - 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziomu ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
  - 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
  - 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
  - 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
  - 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;

- 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
  - 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, o których mowa w § 8, w tym w szczególności w ramach przypisanych im obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a);
  - 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - 10) corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem;.
6. **Zarząd** w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem, w tym:
- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
  - 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
  - 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnia wdrożenie planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
  - 4) odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
  - 5) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
  - 6) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
  - 7) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
  - 8) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
  - 9) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
  - 10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
  - 11) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość (poprzez zatwierdzenie zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka istotnego, w których to zasadach są określone limity).
7. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków oraz:
- 1) na pierwszym poziomie;
  - 2) na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a), przy czym nadzór nad tym poziomem przypisany jest Prezesowi Zarządu.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków.

Procedury zarządzania ryzykiem bankowym

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury.
2. Zgodnie z Umową Systemu Ochrony SGB Bank stosuje regulacje wzorcowe opracowane przez Spółdzielnię po ich dostosowaniu do swojej wielkości, zakresu i specyfiki działania.
3. Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do znajomości procedur w zakresie, w jakim procedura dotyczy realizowanych przez nich zadań; za przekazywanie procedur do odpowiednich pracowników Banku odpowiada Stanowisko ds. ryzyka bankowego, zgodności i kontroli wewnętrznej.
4. Głównymi regulacjami, które opisują proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka są „zasady”.
5. W ramach stosowanych procedur zarządzania ryzykiem Bank wprowadził w formie pisemnej, w szczególności:
  - 7) w zakresie ryzyka kredytowego i koncentracji:
    - f) politykę kredytową,
    - g) zasady zarządzania ryzykiem kredytowym,
    - h) zasady zarządzania ryzykiem koncentracji,
    - i) zasady zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
    - j) zasady zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
    - k) zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych;
    - l) regulamin udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń osobom i podmiotom wymienionym w art. 79, 79a Prawa bankowego;
  - 8) w zakresie ryzyka stopy procentowej: zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
  - 9) w zakresie ryzyka operacyjnego:
    - h) zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym,
    - i) procedurę powierzania wykonywania czynności związanych z działalnością bankową,
    - j) politykę zarządzania ciągłością działania,
    - k) politykę kadrową,
    - l) zasady opracowywania i wprowadzania regulacji wewnętrznych,
    - m) zasady przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
    - n) zasady ochrony danych osobowych,
    - o) regulacje dotyczące wprowadzenia Rekomendacji D:
      - polityki bezpieczeństwa teleinformatycznego,
      - polityka bezpieczeństwa informacji,
      - polityka klasyfikacji informacji,
      - polityka klasyfikacji systemów informatycznych,
      - zasady zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu dla Banku,
      - zasady korzystania z systemów informatycznych,
      - zasady współpracy z dostawcami usług informatycznych,

- zasady sporządzania informacji zarządczej w obszarze objętym Rekomendacją D KNF,
  - zasady rozwoju systemów informatycznych,
  - zasady zarządzania incydentami naruszania bezpieczeństwa teleinformatycznego
  - zasady zarządzania projektami IT,
  - zasady zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu dla banku,
  - kodeks współpracy obszaru biznesowego, technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.
- 10) w zakresie ryzyka płynności i finansowania: zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 11) w zakresie ryzyka braku zgodności: zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 12) w zakresie ryzyka kapitałowego:
- d) strategia zarządzania i planowania kapitałowego,
  - e) zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko,
  - f) zasady szacowania kapitału wewnętrznego.
6. Ponadto Bank wprowadził inne regulacje w obszarze zarządzania ryzykiem, w szczególności:
- a) zasady ładu korporacyjnego,
  - b) politykę informacyjną w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału,
  - c) instrukcję systemu informacji zarządczej,
  - d) politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze,
  - e) procedurę planowania,
  - f) zasady wprowadzania nowych produktów,

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych lub częściej gdy zajdzie taka potrzeba m.in. pod względem dostosowania ich do:

- 1) aktualnych przepisów prawa;
- 2) zmian skali lub rodzaju działalności Banku;
- 3) zmian organizacyjnych;
- 4) zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne w wyniku przeprowadzonych kontroli;
- 5) zaleceń wydanych przez audyt wewnętrzny.

Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem Bank ocenia ryzyko wynikające ze zmian warunków makroekonomicznych.

Podstawą oceny i jej wykorzystania w procesie zarządzania są:

- 1) wyniki testu makroekonomicznego, zakładającego wystąpienie kryzysu makroekonomicznego, które Bank otrzymuje od Spółdzielni;
- 2) alerty makroekonomiczne, które Bank otrzymuje od Spółdzielni.

Skuteczność zabezpieczenia Banku przed ryzykiem wynikającym ze zmian warunków makroekonomicznych ocenia Spółdzielnia w ramach Planu Naprawy.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

- 1) Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat: rodzajów i wielkości
  - 1) ryzyka w działalności Banku;
  - 2) profilu ryzyka;
  - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
  - 4) wyników testów warunków skrajnych;
  - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej obejmujące wykaz sprawozdań reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.

2. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczania ryzyka oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka, akceptowany poziom jaki bank może ponieść (apetyt na ryzyko).

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwości monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- 3) analizę wpływu limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Z zachowaniem limitów ustalonych przez Prawo Bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających ich specyfikę działalności.

Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, określają warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wysokość zatwierdza Zarząd.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

Raport z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami ilościowymi na dzień 31.12.2019 r.

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Udział instrumentów finansowych w sumie bilansowej/ kapitał uznany Banku	0	0	X
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 2%	259 tys. zł.	0,4%
Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	Max 65%	59 088 tys. zł.	53,85%
Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w łącznej wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sektorze bankowym	Max 2%	44 162 tys. zł.	0,007%
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym .	Max 90%	44 162 tys. zł.	74,74%
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 2%	259 tys. zł.	0,59%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych Banku w łącznej wartości detalicznych ekspozycji kredytowych sektora bankowego	Max 2%	475 tys. zł.	0,0001
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 5%	475 tys. zł.	0,80%
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem.	Max 3%	0 tys. zł.	0,0%

Maksymalny udział ekspozycji kredytowych, w których dokonano odstępstw skutkujących podejmowaniem podwyższonego ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym ogółem na poziomie 20%.	20%	11 517 tys. zł.	Wykorzystanie limitu 87%
Dodatkowy limit wymagany przez SSO tj. utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;	30%	80 tys. zł.	30,53%
Ryzyko operacyjne			
Maksymalna kwota straty, która mogłaby wystąpić dla zdarzeń operacyjnych o IR=6	Regulacyjny wymóg na ryzyko operacyjne	541 tys. zł	----
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1 (dla banków o sumie bilansowej poniżej 200 mln)	0	----	----
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2 (dla banków o sumie bilansowej poniżej 200 mln)	0	----	----
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1	0,2	20 583 tys. zł.	----
Udział kredytów łącznie z majątkiem trwałym w pasywach stabilnych powiększonych o kapitał uznany (zapis dla banków o sumie bilansowej nieprzekraczającej 200 mln zł)	Max 80%	<u>61 162 tys. zł.</u> 101 404 tys. zł	60,31%
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	----	----
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	0	----	----
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych)	0	----	----
Ryzyko stopy procentowej			
Udział aktywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 1%	----	0%
Udział pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 1%	----	0%
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku	1	----	X
Ryzyko kapitałowe			
Łączny współczynnik kapitałowy	Min 13,5%	----	21,65%
Współczynnik kapitału Tier I	Min 11,50%	----	21,65%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Min 10,00%	----	21,65%
Udział kapitału wewnętrznego w kapitale uznanym	Max 60%	----	36,95%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3%	----	10,48%

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny,
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 520);
- b) dla portfela kredytowego:
  - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
  - ocenę wielkości salda rezerw celowych/różnicy wartości rezerw i aktualizacji w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
  - stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
  - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń,
  - ocenę udziału kredytów restrukturyzowanych w portfelu kredytowym,
  - ocenę wskaźnika Texas, w przypadku w którym wskaźnik kredytów zagrożonych (NPL) jest nie mniejszy niż 5%,
  - ocenę poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
  - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
  - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
  - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
  - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
  - przeprowadzanie testów warunków skrajnych;

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez :

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemów limitów,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kredytowych

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Maksymalny poziom wskaźnika należności zagrożonych w kredytach ogółem	2%
Minimalny poziom wskaźnika ozerwowania	33%
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych, w których dokonano odstępstw skutkujących podejmowaniem podwyższonego ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym	20%
Limit koncentracji wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska, podmiotów powiązanych kapitałowo lub	15%

organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I	
Limit na udział detalicznych ekspozycji niezabezpieczonych w portfelu DEK	5%
Utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych	3%
Zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do ich udziału w portfelu kredytowym	7%
Przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych	7 lat;
Utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 65% ich udziału w sumie bilansowej	65%
Ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu 150 % uznanego kapitału	150%
Limit koncentracji ekspozycji w jeden podmiot lub podmioty powiązane w odniesieniu do uznanego kapitału W uzasadnionych przypadkach limit koncentracji ekspozycji w jeden podmiot lub podmioty powiązane w odniesieniu do uznanego kapitału	17% 25%
Limit udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym w odniesieniu do całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie	2%
Maksymalny poziom zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie w odniesieniu do ich udziału w portfelu kredytowym	90%
Maksymalny poziom limitów LtV w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (wskaźnik ulega obniżeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 25 lat)	80%
Maksymalny poziom limitów w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej; (wskaźniki ulegnie obniżeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 20 lat)	75%
Według rodzaju portfela kredytowego	Maksymalny udział w portfelu kredytowym
Przedsiębiorstwa, spółki, spółdzielnie	5%
Przedsiębiorcy indywidualni	3%
Rolnicy	98%
Osoby fizyczne	7%
Jednostki samorządu terytorialnego	20%
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1%

Kredyty inwestycyjne	75%
Kredyty obrotowe (w tym kredyty w RB)	40%
Rodzaj ekspozycji kredytowej	Maksymalna kwota jednostkowa (w zł)
Kredyt inwestycyjny	1 800 000,00zł
Kredyt obrotowy	400 000,00zł
Kredyt w RB	700 000,00zł
Kredyty konsumpcyjne	255 500,00 zł
Kredyty mieszkaniowe	500 000,00 zł
Kredyty konsolidacyjne	500 000,00 zł
Kredyty konsumenckie zabezpieczone hipotecznie	80 000,00 zł
Pożyczki hipoteczne	300 000,00 zł
Kredyty dla JST	8 000 000,00 zł
Rodzaj ekspozycji kredytowej	Maksymalny okres kredytowani (w latach)
Kredyty obrotowe	4 lata
Kredyty w rachunku bieżącym	3 lata
Kredyty odnawialny w ROR	5 lat
Kredyty inwestycyjne	20 lat
Kredyty na cele konsumpcyjne	7 lat
Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne oraz pożyczki hipoteczne	25 lat
Kredyty konsumpcyjne zabezpieczone hipotecznie	15 lat
Łączna wartość	Maksymalna wysokość
dużych ekspozycji	150% uznanego kapitału
istotnych ekspozycji	250% uznanego kapitału
Nazwa	Maksymalna wysokość
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	
Uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona- PKD 0111Z	170% uznanego kapitału
Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana) – PKD 0150Z	115% uznanego kapitału
Chów i hodowla świń – PKD 0146Z	120% uznanego kapitału
Chów i hodowla bydła mlecznego – PKD 0141Z	90% uznanego kapitału
Handel hurtowy i detaliczny	7% uznanego kapitału
Transport i gospodarka magazynowa	5% uznanego kapitału
Rodzaj/dostawca zabezpieczenia	Maksymalna wysokość
Poręczenie wekslowe, poręczenie cywilne	110% uznanego kapitału
Hipoteka mieszkalna	30% uznanego kapitału
Hipoteka komercyjna(grunty rolne)	450% uznanego kapitału
Hipoteka komercyjna (pozostała)	15% uznanego kapitału
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, których celem kredytowania nie jest nieruchomości – w odniesieniu do kwoty EKZH;	60%
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych	3%

zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomość komercyjna w odniesieniu do kwoty EKZH;	
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomość mieszkalna – w odniesieniu do kwoty EKZH; (limit dla ekspozycji kredytowych wobec rolników oraz osób fizycznych)	7%
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomość komercyjna – w odniesieniu do kwoty EKZH; (limit dla ekspozycji kredytowych wobec rolników oraz osób fizycznych)	100%
Maksymalny udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, dla których okres trwania umowy jest dłuższy niż 10 lat – w odniesieniu do kwoty EKZH;	80%
Maksymalny udział w portfelu EKZH detalicznych ekspozycji kredytowych, dla których wskaźnik Dtl (wyliczony w momencie udzielenia kredytu) jest wyższy od 65%	10%
udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie według kryterium produktowego:	
Maksymalny udział w portfelu EKZH kredytów obrotowych	40%
Maksymalny udział w portfelu EKZH kredytów inwestycyjnych	90%

Ryzyko operacyjne

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego BIA. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 540,88 tys. zł.

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych, w oparciu o:

- „mapę ryzyka operacyjnego”,
- testy warunków skrajnych,
- Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
- samoocenę ryzyka,

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje następujące limity KRI:

KRI 1 - Wskaźnik fluktuacji kadry kierowniczej.		
Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
[-0,07; + 0,07]	(-0,09; -0,071) \ (0,071; 0,09)	(-∞; -0,09) \ (0,09; ∞)

KRI 2 – liczba niepoprawnie zrealizowanych transakcji w Banku.		
Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
1 - 5	6 - 8	> 8

KRI 3 – liczba niezgodności kasowych.		
Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
1 - 4	5 - 6	> 6
1	0	0
1	0	0
0	0	0
0	0	0
0	0	0

KRI 4 – czas przestoju bankomatu z powodu awarii.		
Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
do 24 h	od 24 - 72 h	> 72 h

KRI 5 – awaryjność łączności systemów			
	Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
błąd łączności z Oddziałami Banku	do 5 h	od 6 - 24 h	> 24 h
błąd łączności z SGB	do 5 h	od 5 - 10 h	> 10 h
błąd łączności z ASSECO	do 5 h	od 5 - 8 h	> 8 h
błąd łączności z Internetem	do 24 h	od 24 - 48 h	> 48 h

KRI 6 – czas przerw w dostawie energii elektrycznej.			
	Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
Centrala Kowalewo Pom. - agregat prądotwórczy	do 2 h	od 3 - 5 h	> 5 h
O/Radomin	do 4 h	od 4 - 8 h	> 8 h
O/Radziki Duże PK Wąpielsk	do 4 h	od 4 - 8 h	> 8 h
Punkt Kasowy	do 4 h	od 4 - 8 h	> 8 h

KRI 7 – łączny czas niedostępności CUI.		
Poziom akceptowany	Poziom ostrzegawczy	Poziom krytyczny
do 2 h	od 2 - 24 h	> 24 h

1. Ryzyko płynności (opisane szerzej w części XIII).

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności dziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
  - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
  - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,

- analizę wskaźników płynnościowych,
- ocenę poziomu aktywów płynnych,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
LCR	min 100%
Wewnętrzny NSFR	Min 111%
Udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały	Min. 120%
Limit zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	max.15%
Udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów	Max.10%
Pasywa stabilne + fundusze własne /kredyty + majątek trwały	Min.100%

Tabela nr 18 Limity luki płynności luki niedopasowania.

	do 1 m- ca	do 3 m- cy	do 6 m- cy	do 12 m- cy	powyżej 1 roku	powyżej 2 lat	powyżej 5 lat	powyżej 10 lat	powyżej 20 lat
Limit	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Limit uznaje się za przekroczony, gdy:

-w przedziałach do roku wskaźnik płynności skumulowanej jest niższy od wartości limitu

-w przedziałach powyżej roku wskaźnik płynności skumulowanej jest wyższy od wartości

Limitu.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- a) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,

b) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:

- Lukę stopy procentowej,
- ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania	30% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych w danym roku;
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania	13% funduszy własnych Banku,
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego	2% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych w danym roku
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie	30% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych w danym roku
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie	12% funduszy własnych Banku
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku	2% funduszy własnych Banku.
maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku	2% kapitału Tier 1 Banku.

5) Ryzyko walutowe.

Bank nie prowadzi działalności walutowej.

6) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,

- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

W stosuje następujące limity alokacji kapitału:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe	42 %
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe	3 %
Kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne	7 %
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	0 %
Na ryzyko koncentracji	1 %
Na ryzyko stopy procentowej	5 %
Na ryzyko kapitałowe	1 %

7) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudno mierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

4. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	45%
Ryzyko operacyjne	7%
Ryzyko stopy procentowej	5%
Pozostałe ryzyka	3%

5. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Poszczególni członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku nie sprawują funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego podmiotu.

6. Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedzialności

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku. Ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Zarządu z osobna, natomiast ocena kolegialna dokonywana jest w stosunku do całego składu osobowego Zarządu Banku. Celem oceny jest stwierdzenie czy członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nich zgromadzonych a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Ocenie podlega również Zarząd jako organ kolegialny, w celu stwierdzenia czy posiada odpowiednie doświadczenie praktyczne do zarządzania Bankiem. Ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Rady Nadzorczej z osobna oraz do całego składu osobowego Rady Nadzorczej. Celem oceny jest stwierdzenie, czy członkowie Rady Nadzorczej są w stanie w sposób konstruktywny kwestionować decyzje podejmowane przez Zarząd oraz sprawować nadzór, a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji czynności nadzorczych oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Oceny członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli poprzez podjęcie uchwały o pozytywnej ocenie następczej indywidualnej, uchwały o ocenie Rady Nadzorczej oraz uchwały o podjęciu sprawozdania Rady Nadzorczej za poprzedni rok obrotowy.

7. Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W Banku funkcjonuje Zespół Zarządzania Ryzykami Bankowymi i pełni rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem.

8. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka (wynikające z pomiarów opisanych w części II.3), w tym wyniki testów warunków skrajnych,

- informacja o realizacji przyjętych w Banku celów strategicznych (tolerancji / apetytu na ryzyko) oraz pozostałych limitów,
- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raporty z zakresu poszczególnych rodzajów ryzyka pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczenia ryzyka.

Co do zasady raporty dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

Raporty z w/w ryzyk sporządzane są do 25 dnia po upływie miesiąca kwartału i półrocza oraz do 31 stycznia po upływie roku.

1) Dla Zarządu Banku miesięcznie:

- raport w zakresie ryzyka płynności,

Kwartalnie:

- raport w zakresie ryzyka kredytowego, koncentracji, EKZH i DEK oraz testy warunków skrajnych. Testy w cyklu rocznym (do końca pierwszego kwartału),

- raport w zakresie ryzyka stopy procentowej i testy warunków skrajnych,

- raport w zakresie ryzyka operacyjnego i testy warunków skrajnych ,

- raport w zakresie ryzyka braku zgodności,

- raport w zakresie wyznaczania wymogu kapitałowego. Testy warunków skrajnych w cyklu rocznym (do końca pierwszego kwartału).

2) dla Rady Nadzorczej:

- informacja w zakresie ryzyka płynności półrocznie,

- informacja w zakresie ryzyka kredytowego - kwartalnie; koncentracji - kwartalnie (testy w cyklu rocznym do końca pierwszego kwartału),

- informacja w zakresie ryzyka EKZH i DEK w cyklu półrocznym (testy warunków skrajnych w cyklu rocznym (do końca pierwszego kwartału),

- informacja w zakresie ryzyka stopy procentowej oraz testy w cyklu kwartalnym,

- informacja z zakresu ryzyka operacyjnego i testy warunków skrajnych w okresie półrocznym,

- informacja z oceny ryzyka braku zgodności w cyklu kwartalnym,

- ocena adekwatności kapitałowej kwartalnie, testy warunków skrajnych w cyklu rocznym (do końca pierwszego kwartału),

- raport z realizacji strategii w zakresie zarządzania ryzykiem i strategii planowania kapitałowego półrocznie.

III. Fundusze własne

1. Budowa funduszy własnych

Bank Spółdzielczy w Kowalewie Pomorskim wylicza fundusze własne zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami w tym zakresie na dzień 31.12.2019 r., w szczególności zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. oraz Prawem Bankowym. Bank ujawnia informacje

dotyczące Funduszy własnych zgodnie z art. 437 i 472 Rozporządzenia Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE)nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Fundusze własne Banku obejmują:

1) kapitał Tier I;

1. Kapitał Tier I Banku obejmuje:

1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:

a) wpłacony fundusz udziałowy,

Bank wykazuje w rachunku funduszy własnych fundusz udziałowy opłacony do 28 czerwca 2013 roku, udziały opłacone po dacie 28 czerwca 2013 r. zalicza się do funduszy własnych po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego, wg stanu na dzień ujawnienia informacji Bank nie ubiegał się o taką zgodę.

b) kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy),

2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:

-Bank zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013, Ustawy Prawo bankowe, art. 127 ust.2 pkt 3 lit. b oraz Uchwały KNF 325/2011 z dnia 20 grudnia pomniejsza o wartość bilansową o;

a) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,

3) strukturę funduszy własnych bank ujawnia w oparciu o Załącznik VI do Rozporządzenia 1423/2013 stanowiący wzór ujawniania informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym.

Fundusze własne na dzień 31.12.2019 r.

Wyszczególnienie:	Wartość na 31.12.2019 r.: w zł.	Przepis Rozporządzenia CRR.
Fundusze własne , w tym:	11 485 339,95	
Kapitał Tier I, w tym (Fundusz zasobowy)	11 144 204,43	Art.26 ust.1.lit.e
Kapitał podstawowy Tier I (Fundusz udziałowy)	375 600,00	Korekty z okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET 1 Art. 483 (1) do (3) i art.484-487 Instrumenty kapitałowe

		wyemitowane w zawiązku z zastosowaniem zasady praw nabytych w odniesieniu do instrumentów stanowiących pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowane do CET 1 określone w art.484-487.
Pomniejszenia WNiP	34 464,48	Art.36 ust.1 lit.(b)

Wartość jednego udziału wynosi 200,00 zł.

Wypłata udziałów zaliczanych do funduszy własnych wymaga zgody KNF

IV. Wymogi kapitałowe

1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny na wszystkie zidentyfikowane ryzyka istotne dla Banku, które nie zostały objęte wyznaczaniem kapitału regulacyjnego lub w ocenie Banku kapitał ten nie w pełni pokrywa ryzyko.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego

Przy obliczaniu dodatkowych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne przyjmuje się następujące założenia:

- 1) kapitał wewnętrzny na poszczególne rodzaje ryzyka obliczany jest jako koszt lub utracony przychód (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego), który może się pojawić w wyniku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej;
- 2) koszt lub utracony przychód, o którym mowa w pkt 1, obliczany jest na podstawie testów warunków skrajnych, które Bank przeprowadza dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne;
- 3) część lub całość kwoty, o której mowa w pkt 2, Bank może zabezpieczyć z wyniku finansowego zaplanowanego na dany rok obrotowy;
- 4) poziom akceptowalnej straty lub utraconego przychodu (tzw. wskaźnik wrażliwości) Bank wyznacza raz do roku (jako procent funduszy własnych Banku);

dodatkowym wymogiem kapitałowym dla poszczególnych rodzajów ryzyka (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego) jest kwota, o jaką koszt lub utracony przychód przekroczy akceptowalny poziom ryzyka, o którym mowa w pkt 3 .

Wyznaczając wymagany poziom kapitału wewnętrznego, z wykorzystaniem w/w metod, Bank:

- 1) ocenia czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka;
- 2) szacuje wymogi kapitałowe na pozostałe, istotne rodzaje ryzyka nie objęte wyznaczaniem regulacyjnych wymogów kapitałowych;
- 3) wyznacza zagregowany kapitał wewnętrzny, stanowiący sumę wymogów, o których mowa w pkt 1 i 2.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na maksymalnym poziomie 60 %

Na datę sporządzenia informacji relacja ta wynosiła 40,61%.

W 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem tys. zł</i>	<i>Wymóg kapitałowy tys. zł</i>
ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	409,51	32,76
ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1 828,33	146,27
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	70,82	5,67
ekspozycje wobec instytucji	0,00	0,00
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6 247,35	499,79
ekspozycje detaliczne	461,66	36,93
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	33 619,02	2 689,52
ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	262,10	20,97
ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania		
ekspozycje kapitałowe	1 220,46	97,64
pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
inne pozycje	2 165,93	173,27
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		3 702,82

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego

<i>Ryzyko</i>	<i>Regulacyjny wymóg kapitałowy tys. zł</i>
• kredytowe	3 702,82
• operacyjne	540,88
RAZEM	4 243,70

4. Łączne wymogi kapitałowe w zakresie bufora antycyklicznego

Bufor antycykliczny obowiązujący w 2019 r. wyniósł 0%.

Kwota specyficznego bufora antycyklicznego w tys.zł.	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	53 046,25
Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicja dla należności: nieobsługiwanych i restrukturyzowanych oraz przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Ekspozycje nieobsługiwane i restrukturyzowane są zdefiniowane w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: Rozporządzenie 680/2014).

Zgodnie z Załącznikiem V do Rozporządzenia 680/2014, za ekspozycje nieobsługiwane (NPE) uznaje się ekspozycje, które spełniają dowolne z poniższych kryteriów:

- przeterminowanie istotnych ekspozycji o ponad 90 dni,
- małe prawdopodobieństwo wywiązania się w całości przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych bez konieczności realizacji zabezpieczenia, niezależnie od istnienia przeterminowanych kwot lub liczby dni przeterminowania.
- Przeklasyfikowanie ekspozycji do kategorii poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku (wraz ze zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Za ekspozycje restrukturyzowane (FBE) uznaje następujące ekspozycje, w odniesieniu do których podjęto działania restrukturyzacyjne.

Jednocześnie ekspozycje, w odniesieniu do których uznaje się, że miało miejsce niewykonanie zobowiązania zgodnie z art. 178 CRR, oraz ekspozycje, w odniesieniu do których stwierdzono utratę wartości zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, zawsze uznaje się za ekspozycje nieobsługiwane. W praktyce za ekspozycje nieobsługiwane Bank uznaje ekspozycje zagrożone.

Za należności przeterminowane Bank uznaje ekspozycje kredytowe, dla których:

- 1) przeterminowanie w spłacie kapitału przekracza 90 dni,
- 2) przeterminowana kwota przekracza 200 zł.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi oraz na odpisy na odsetki dla sektora detalicznego do kategorii "normalne" tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe dla pozostałych kategorii ekspozycji kredytowych oraz na odpisy na odsetki tworzy się w następującej wysokości:

- 1,5% w zakresie ekspozycji w kategorii „pod obserwacją”.
- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii „poniżej standardu”.
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii „wątpliwej”.
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii „straconej”.

po uwzględnieniu pomniejszych podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Zgodnie z umową SSO dla ekspozycji zagrożonych tj. poniżej standardu, wątpliwych i straconych minimalna wysokość rezerwy wynosi 33%.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Bank nie tworzy rezerwy na ryzyko ogólne.

2. Kategorie ekspozycji kredytowych, w tym kategorie istotne

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej – netto (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2019 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 01.12.2019 r. do 31.12.2019 r. w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela.

<i>Kategoria ekspozycji</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>średni stan w okresie od 01.01.2019.r do 31.12.2019r.</i>	<i>Czy kategoria jest istotna tak/nie</i>
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	532,33	421,86	NIE
wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	9 141,65	6 699,83	TAK
Ekspozycje wobec instytucji	37 609,28	31 011,53	TAK
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	70,82	153,03	NIE
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	8 199,70	8 273,18	TAK
ekspozycje detaliczne	615,55	621,35	NIE
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	44 162,47	45 403,65	TAK
których dotyczy niewykonanie zobowiązania	262,10	268,80	NIE
Ekspozycje kapitałowe	1 220,46	970,46	NIE
Inne pozycje	4 479,11	5 796,08	NIE
Razem metoda standardowa	106 293,47	99 619,77	-

przy czym przyjmuje, że kategorie ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych wyznaczają istotne kategorie ekspozycji.

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na regiony geograficzne.

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

Koncentracja branżowa. Struktura branżowa ekspozycji na dzień 31.12.2019 r. oraz 31.12.2018 r. (w zł).

Branża gospodarki	Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe na 31.12.2019 r.	Udział w obliżu kredytowym i pozabilansie na 31.12.2019 r.	Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe na 31.12.2018 r.	Udział w obliżu kredytowym i pozabilansie na 31.12.2018 r.
Rolnictwo, Leśnictwo, Rybactwo.	51 658 165,84	78,90%	52 174 392,30	91,48%
Handel	258 881,78	0,40%	308 944,88	0,54%
Edukacja	-	0,00%	-	0,00%
Górnictwo	116 917,58	0,18%	168 717,03	0,30%
Transport i gospodarka magazynowa	373 000,00	0,57%	364 022,06	0,64%
Przetwórstwo przemysłowe	39 000,00	0,06%	39 000,00	0,07%
Budownictwo	-	0,00%	30 000,00	0,05%
Działalność w zakresie usług administrowania	-	0,00%	-	0,00%
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami	100 000,00	0,15%	1 100 000,00	1,93%
Działalność profesjonalna	100 000,00	0,15%	100 000,00	0,18%

Budżet	9 662 474,09	14,76%	13 573,13	0,02%
Osoby prywatne	3 164 176,14	4,83%	2 737 975,36	4,80%
Razem:	65 472 615,43	100%	57 036 624,76	100%

W strukturze branżowej Ekspozycje wobec Małych i Średnich Przedsiębiorstw wynoszą 86,94 % udziału w obliżu kredytowym oraz w pozabilansie i stanowią istotną branżę w rolnictwie.

5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

Istotne klasy należności	A,vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków central.	532,33									
Ekspozycje wobec samorząd. reg. lub władz lok	511,66		51,19	51,19	102,39	230,60	1 199,75	2 102,92	4 891,95	
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	70,82									
Ekspozycje wobec instytucji	5 594,62	32 013,22		1,44						
Ekspozycje wobec przedsiębiorców oraz hipoteczne		1 811,65	2059,46	3 130,26	4 748,02	8 425,95	13 033,46	10 786,17	8 203,46	163,74
Ekspozycje detalicznych		10,30	21,79	39,19	122,29	241,83	166,52	13,63		
Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązań									262,10	
Ekspozycje kapitałowe										1220,46
Inne pozycje	2 313,18	91,65								2074,28
RAZEM:	9 022,61	33 926,82	2 132,44	3 222,08	4 972,70	8 898,38	14 399,73	12 902,72	13 357,51	3 458,48

6. Struktura ekspozycji wg typu kontrahenta w rozbięciu na klasy ekspozycji w(ujęciu nominalnym)

Struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta na dzień 31.12.2019 roku nie wyodrębnia się.

Struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł.
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	- - - -
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	1 601,00 1 601,00 - -
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	633,00 630,00 - 3,00
4.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	2 858,00 2 858,00 - -
5.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	45 068,00 44 809,00 - 259,00
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. dom. Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	298,00 298,00 - -
	Razem:	50 458,00

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbięciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2019 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł.
1.	Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	8 630,00
	Razem	8 630,00

Zaangażowanie Banku w sektorze niefinansowym jest dominujące; największy udział należności sektora niefinansowego stanowią ekspozycje wobec rolników indywidualnych,

który wynika ze specyfiki obszaru działania Banku. W strukturze występują należności w sytuacji normalnej w 99,56 %, poniżej standardu 0,43 % i stracone 0,01%.

Na dzień 31.12.2019 r. wystąpiły należności zagrożone w sytuacji poniżej standardu w kwocie 259,00 tys. zł. oraz stracone w kwocie 3,00 tys. zł. Należności zagrożone stanowiły 0,44% portfela kredytowego.

7. Struktura ekspozycji zagrożonych sektor niefinansowy

Ekspozycje zagrożone na dzień 31.12.2019 r. w zł.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan ekspozycji na 31.12.2019r.	Prowizja ESP na 31.12.2019r.	Rezerwa na 31.12.2019r.	Odpisy aktualizujące	Ogółem
1	Ekspozycje zagrożone, w tym:	262 103,69	2 195,25	79 981,46	0,00	262 103,69
2	ekspozycje poniżej standardu	259 250,00	2 195,25	77 116,43	0,00	259 250,00
3	ekspozycje wątpliwe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ekspozycje stracone	2 853,69	0,00	2 865,03	0,00	2 853,69

8. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

Rezerwy celowe na dzień 31.12.2019 r. w zł.

T R E ŚĆ	Stan na początek roku obrotowego: 01.01.2019 r.	Zwiększenie:	Wykorzystanie:	Rozwiązanie:	Stan rezerw na koniec roku obrotowego: 31.12.2019r.	Wymagany poziom rezerw celowych:
1.Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	96 644,22	18 095,94	0,00	27 680,75	87 059,41	
- w sytuacji normalnej	8 315,58	6 809,26	0,00	8 046,89	7 077,95	1,50
- poniżej standardu	81 620,76	70,67	0,00	4 575,00	77 116,43	30,00
- wątpliwe	5 455,51	0,00	0,00	5 455,51	0,00	50,00
- stracone	1 252,37	11 216,01	0,00	9 603,35	2 865,03	100,00
2. Rezerwy celowe od należności sektora budżetowego	0,00		0,00		0,00	0,00
RAZEM:	96 644,22	18 095,94	0,00	27 680,75	87 059,41	

9. Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych

	a	b	c	d	e	f	g	h
	Wartość bilansowa brutto /kwota nominalna ekspozycji /				Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Zabezpieczenia rzeczowe lub gwarancje finansowe otrzymane	
	Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane		W tym ekspozycje dotknięte utratą wartości	Obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	Nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych		W tym zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu nieobsługiwanych ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacyjne
			W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania					
1	Kredyty i zaliczki	257		257			257	
2	Banki centralne							
3	Instytucje rządowe							
4	Instytucje kredytowe							
5	Inne instytucje finansowe							
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe							
7	Gospodarstwa domowe	257		257			257	
8	Dłużne papiery wartościowe							
9	Udzielone zobowiązania do udzielenia pożyczki							
10	Łącznie	257		257			257	

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe

10. Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania

		a	B	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna											
		Ekspozycje obsługiwane				Ekspozycje nieobsługiwane							
		Nieprzetermi nowane lub przetermino wane ≤ 30 dni	Przetermino wane > 30 dni ≤ 90 dni		Małe prawdopodobie ństwo spłaty ekspozycji nieprzetermino wanych albo przeterminowan ych ≤ 90 dni	Przeter minowa ne > 90 dni ≤ 180 dni	Przetermi nowane > 180 dni ≤ 1 rok	Przetermi nowane > 1 rok ≤ 5 lat	Przetermi nowane powyżej 5 lat	Przetermi nowane > 5 lat ≤ 7 lat	Przetermi nowane > 7 lat	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	
1	Kredyty i zaliczki	58 477	58 477		257	257		3					260
2	Banki centralne												
3	Institucje rządowe Samorząd.	8 642	8 642										
4	Institucje kredytowe												
5	Inne instytucje finansowe												
6	Przedsiębiorstwa niefinans.	1 593	1 593										
7	W tym MŚP	1 593	1 593										
8	Gospodarstwa domowe	48 242	48 242		257	257		3					260
9	Dłużne papiery												

	wartościowe												
10	Banki centralne												
11	Institucje rządowe												
12	Institucje kredytowe												
13	Inne instytucje finansowe												
14	Przedsiębiorstwa niefinansowe												
15	Ekspozycje pozabilansowe												
16	Banki centralne												
17	Institucje rządowe												
18	Institucje kredytowe												
19	Inne instytucje finansowe												
20	Przedsiębiorstwa niefinansowe												

21	Gospodarstwa domowe													
22	łącznie	58 477	58 477		257	257		3						260

Legenda:

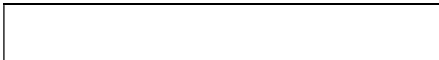

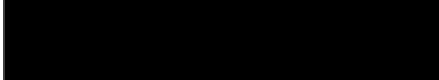
	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe
	pola zablokowane, zgodnie ze wzorcem zaprezentowanym w „Wytycznych dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych” (EBA/GL/2018/10)
	kolumny „h” oraz „i” - dostosowano do podziału terminowego obowiązującego w sprawozdawczości FINREP , formularz F.18, w wytycznych EBA obowiązują przedziały: kol „h” - przeterminowane >1 rok <=2 lata, kol „i” - przeterminowane >2 lata<=5 lat

11. Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy

		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna					Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw						Skumulowane odpisania częściowe	Otrzymane zabezpieczenie i gwarancje finansowe				
		Ekspozycje obsługiwane			Ekspozycje nieobsługiwane		Ekspozycje obsługiwane – skumulowana utrata wartości i rezerwy			Ekspozycje nieobsługiwane – skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z powodu ryzyka kredytowego i rezerw				Z tytułu ekspozycji obsługiwanych	Z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych			
			W tym etap 1	W tym etap 2		W tym etap 2	W tym etap 3		W tym etap 1	W tym etap 2		W tym etap 2		W tym etap 3				
1	Kredyty i zaliczki	58 737			260				7				80					260
2	Banki centralne																	
3	Institucje rządowe	8 642																
4	Institucje kredytowe																	
5	Inne instytucje finansowe																	
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 593																
7	W tym MŚP	1 593																
8	Gospodarstwa domowe	48 502			260				7				80					260
9	Dłużne papiery wartościowe																	
10	Banki																	

	centralne														
11	Institucje rządowe														
12	Institucje kredytowe														
13	Inne instytucje finansowe														
14	Przedsiębiorstwa niefinansowe														
15	Ekspozycje pozabilansowe	6 802													
16	Banki centralne														
17	Institucje rządowe														
18	Institucje kredytowe														
19	Inne instytucje finansowe														
20	Przedsiębiorstwa niefinansowe														
21	Gospodarstwa domowe														
22	Łącznie	65 538			260			7			80				260

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe
	pola zablokowane, zgodnie z objaśnieniami poniżej nie dotyczy banków stosujących krajowe zasady rachunkowości
	pola zablokowane, zgodnie ze wzorcem zaprezentowanym w „Wytycznych dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych” (EBA/GL/2018/10)

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Bank nie stosuje technik ograniczania ryzyka kredytowego.

VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank nie korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

VIII. Ryzyko rynkowe

Brak wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka walutowego.

IX. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika podstawowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 540,88 tys. zł.

Wartość strat brutto wynikających z ryzyka operacyjnego w 2019 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

<i>Kategoria zdarzenia</i>	<i>Wartość straty tys. zł</i>	<i>Wartość zwrotu w tys. zł.</i>
Oszustwa wewnętrzne	0,00	0,00
Oszustwa zewnętrzne	0,00	0,00
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00	0,00
Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	0,00	0,00
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0,00	0,00
Zakłócenia w działalności gospodarczej i awarie systemu	0,00	0,00
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	0,00	0,00

X. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Kwota zakupiona ze względu na:</i> - <i>zyski kapitałowe</i> - <i>zamiar strategiczny</i>	<i>Zasady wyceny</i>
<i>Akcje SGB-Banku S.A.</i>	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia
<i>Udział w IPS SGB</i>	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia
<i>Akcja BNP Paribas Bank Polska S.A.</i>	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia

Wartość bilansowa i godziwa posiadanych papierów wartościowych:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Wartość bilansowa</i>	<i>Wartość godziwa</i>
Akcje SGB-Bank S.A.	1 019 400,00 zł.	-
Udział IPS SGB	1 000,00 zł.	-
Akcja BNP Paribas Bank Polska S.A.	62,00 zł.	-

Kwota zrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi: 0,00 zł.

Kwota niezrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi 0,00 zł.

XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stawki referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 11,37% sumy bilansowej.

- 1) W przypadku wzrostu stóp procentowych o 2 pp. wynik odsetkowy wzrosłby o 1 324 tys. zł. co stanowi 57,9% annualizowanego wyniku odsetkowego na dzień analizy oraz 11,5 % kapitału uznanego.
- 2) W przypadku wzrostu stóp procentowych o 1 pp. wynik odsetkowy wzrosłby o 662 tys. zł. co stanowi 28,9% annualizowanego wyniku odsetkowego na dzień analizy oraz 5,8% kapitału uznanego.
- 3) W przypadku spadku stóp procentowych o -1 pp. wynik odsetkowy spadłby o - 657 tys. zł. co stanowi -28,7% annualizowanego wyniku odsetkowego na dzień analizy oraz - 5,7 % kapitału uznanego.
- 4) Niekorzystny byłby spadek stóp procentowych o -2 pp. wynik odsetkowy spadłby o -1 221 tys. zł. co stanowi -53,3% annualizowanego wyniku odsetkowego na dzień analizy oraz -10,6 % kapitału uznanego.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

1. Realizując zapisy zawarte w Uchwale nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku w sprawie „szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku”, zwanej dalej Uchwałą, dokonano oceny obowiązującego w Banku Spółdzielczym, zwanym dalej Bankiem, systemu wynagradzania i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających pracowników do podejmowania nadmiernego ryzyka. W Banku nie funkcjonuje system wynagradzania oparty na zmiennych składnikach wynagradzania w rozumieniu Uchwały.

2. Bank realizując zapisy Uchwały i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadza niniejszą „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim” zwaną dalej „Polityką”, w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.
3. Bank nie jest znaczącą jednostką pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności. Bank z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustala, iż niniejsza Polityka dotyczyć będzie członków Zarządu Banku i Gł. Księgowej.
4. Bank dokonał i raz w roku dokona analizy stanowisk, wymienionych w treści Uchwały oraz określi krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jak również dokonał i raz w roku dokona analizy zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennym składniku wynagrodzeń w rozumieniu Uchwały, w odniesieniu do konkretnych stanowisk, przy uwzględnieniu treści § 27 ust. 2 pkt. 1 Uchwały.
5. Postanowienia ogólne
  1. Dla celów niniejszej Polityki, po dokonaniu analizy, o której mowa w pkt. 4 „Wprowadzenia”, przyjmuje się, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są członkowie Zarządu Banku i Gł. Księgowa.
  2. Do obowiązującego w Banku systemu wynagradzania członków Zarządu i Gł. Księgowej wprowadza się zmienny składnik wynagrodzenia w rozumieniu Uchwały, o której mowa w pkt. 1 „Wprowadzenia”- regulaminową premię roczną.
  3. Regulaminowa premia roczna, przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu Banku i Gł. Księgowej przy zastosowaniu kryteriów wskazanych w części dotyczącej „Zasad oceny członka Zarządu oraz Gł. Księgowej”.
  4. Oceny, o której mowa w pkt. 3 Rada Nadzorcza dokonuje najpóźniej do końca II kwartału roku następującego po okresie oceny.
  5. W sytuacji, gdy Bank objęty został programem naprawczym w rozumieniu przepisów Prawa bankowego, jest w likwidacji lub ogłoszono upadłość Banku oraz w przypadku negatywnej oceny efektów pracy członka Zarządu i Gł. Księgowej Rada Nadzorcza może:
    - 1) osiągnięty zysk przeznaczyć w pierwszej kolejności na pokrycie strat, a następnie na zwiększenie funduszy własnych,
    - 2) zmniejszyć lub nie przyznawać premii rocznej.
  6. Na odroczoną część wynagrodzenia zmiennego Bank tworzy rezerwę.

Zasady oceny członka Zarządu.

1. Ocena efektów pracy członka Zarządu i Gł. Księgowej Banku dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata, tzn. rok miniony oraz 2 poprzednie z zastrzeżeniem pkt 6.

2. Kryteriami oceny efektów pracy są:
  - 1) jakość portfela kredytowego,
  - 2) realizacja planu finansowego Banku,
  - 3) wynik finansowy netto,
  - 4) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania).
3. Jakość portfela kredytowego mierzona jest procentowym udziałem kredytów zagrożonych (suma ekspozycji zaklasyfikowanych do 2, 3 i 4 grupy ryzyka) w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym.
4. Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek:
  - 1) utrzymania udziału, o którym mowa w punkcie 3 na poziomie nie wyższym niż 1 %.
  - 2) realizacji planu finansowego Banku,
  - 3) realizacji zaplanowanego na dany rok wyniku finansowego netto,
  - 4) realizację przyjętej strategii (kierunków działania)
5. Oceny dokonywane są dwuetapowo. tj. w momencie przyznania regulaminowej premii rocznej oraz w momencie uruchomienia części odroczonej.
6. Podstawą oceny dokonanej w:
  - a) są efekty pracy członka Zarządu i Gł. Księgowej w roku poprzedzającym wypłatę premii rocznej.
  - c) w kolejnych latach – efekty pracy członka Zarządu i Gł. Księgowej za 3 lata poprzedzające dokonywanie oceny.
7. Przy ocenie pracy członka Zarządu i Gł. Księgowej Banku Rada Nadzorcza uwzględni zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.

Zasady wypłaty premii rocznej

1. Wysokość regulaminowej premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku i Gł. Księgowej.
2. Łączna kwota regulaminowej premii rocznej dla członków Zarządu Banku i Gł. Księgowej ustalana jest w wysokości 10% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość regulaminowej premii rocznej nie może być większa niż 10% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu i Gł. Księgową wynagrodzenia zasadniczego.
3. Wypłata części odroczonej regulaminowej premii rocznej następuje po dokonaniu pozytywnej oceny jakości portfela kredytowego za okres oceny przy uwzględnieniu aktualnego wyniku finansowego netto Banku.
4. Rada Nadzorcza podejmuje decyzje o przyznaniu regulaminowej premii rocznej w formie uchwały dla poszczególnych członków Zarządu i Gł. Księgowej Banku na zasadach określonych w „Regulaminie zakładowego systemu wynagradzania członków Zarządu zatrudnionych w Banku Spółdzielczym w Kowalewie Pomorskim na podstawie umowy o pracę w wyniku wyboru do pełnienia funkcji w Zarządzie oraz Gł. Księgowej”.

5. 60 % premii rocznej wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu, z zastrzeżeniem pkt 11.
6. Przyjmuje się trzyletni okres odroczenia pozostałej (poza wypłaconą zgodnie z ust. 5) części regulaminowej premii rocznej, z zastrzeżeniem pkt 11.
7. Rada Nadzorcza dokonuje weryfikacji poziomu przyznanej części odroczonej regulaminowej premii rocznej oraz podejmuje decyzje o jej wypłacie (z zastrzeżeniem, że pierwsza weryfikacja dokonywana będzie przy ocenie dokonywanej w 2020 roku za lata 2018 i 2019).
8. Część odroczonej regulaminowej premii rocznej akceptowana jest przez Radę Nadzorczą pod warunkiem spełnienia kryterium wskazującego, że akceptowalny poziom ryzyka kredytowego nie został przekroczony (np. wskaźnik kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym).
9. Odroczonej części regulaminowej premii rocznej zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty płatne z dołu.
10. Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku i Gł. Księgowej w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części odroczonej regulaminowej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku i Gł. Księgowej pod kątem wypłaty części odroczonej regulaminowej premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku i Gł. Księgowej oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.
11. Wypłata regulaminowej premii rocznej następuje jednorazowo (część regulaminowej premii rocznej nie jest odraczana), jeżeli w roku podlegającym ocenie spełniony jest jeden z poniższych warunków:
  - a) przyrost sumy bilansowej Banku rok do roku jest nie większy niż 25%,
  - b) dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 120 %,
  - c) średni przyrost zatrudnienia w Banku nie przekracza 15 %.

Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wyszczególnienie	2019 r.
Rada Nadzorcza 7 osób	20 900,00
Zarząd 4 osoby	423 077,78

XIII. Ryzyko płynności

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:
  - 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;

- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, w tym apetyt i tolerancję na ryzyko;
  - 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
  - 4) zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.
2. Zarząd:
- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
  - 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, w tym limity ograniczające ryzyko;
  - 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2);
  - 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.
3. Stanowisko ds. ryzyk bankowych, braku zgodności oraz kontroli wewnętrznej, braku zgodności oraz kontroli wewnętrznej – będąc komórką monitorowania ryzyka, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonując zadania związane z:
- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
  - 2) zgłasza potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
  - 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
  - 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
  - 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR;
  - 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności;
  - 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - 12) opracowywuje propozycje rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
  - 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
4. Zastępca Głównego Księgowego – będąc komórką zarządzania „wolnymi środkami”, która podlega Wiceprezeskowi Zarządu ds. finansowych, wykonujący zadania związane z:
- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;

- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzania informacją niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych – Zespół księgowości, kredytów, obsługi klienta i Oddziały.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 76% pasywów ogółem. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys. zł.</i>
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	4 424

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności długoterminowej		100%
Wskaźnik LCR		80%

Wielkości charakterystyczne dla wskaźnika LCR na koniec czterech ostatnich kwartałów roku:

<i>Nazwa wielkości</i>	<i>Kwartał poprzedni (n-3)</i>	<i>Kwartał poprzedni (n-2)</i>	<i>Kwartał (n-1)</i>	<i>Kwartał kończący rok (n)</i>
Zabezpieczenie przed utratą płynności	6 515	6 524	6 689	6 9011
Wypływy środków pieniężnych netto	8 242	7 470	8 340	9 907
Wskaźnik pokrycia wypływów netto	3,49	3,85	3,53	2,79

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka bilansowa prosta	21 991	- 436	-359
Luka bilansowa skumulowana	24 279	23 843	23 485
Luka prosta (z pozabilansem)	21 991	-436	-359
Luka skumulowana(z pozabilansem)	24 259	23 823	23 465

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania: (wypisać z rejestru alternatywnych źródeł finansowania)

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota</i>	<i>Warunki dostępu</i>
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
otwarty niewykorzystany limit kredytu rewolwingowego w Banku Zrzeszającym	0	w ciągu 1 dnia
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	62 551 648	w sytuacji awaryjnej

lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	161 116 981	w sytuacji awaryjnej

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;

- 6) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem „horyzoncie przeżycia”;

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

Zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR Bank mierzy ryzyko dźwigni finansowej poprzez obliczanie wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I (miara kapitału) w aktywach według wartości bilansowej, powiększonych o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych (miara ekspozycji całkowitej), przy czym:

- 1) w aktywach według wartości bilansowej Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, w szczególności: wartości niematerialnych i prawnych pomniejszających kapitał podstawowy Tier I, udziałów kapitałowych pomniejszających kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, aktywów z tytułu podatku odroczonego opartych na przyszłej rentowności pomniejszających kapitał podstawowy Tier I;
- 2) wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych i odpisów aktualizujących odnoszących się do odsetek) z uwzględnieniem współczynników konwersji, z zastrzeżeniem dolnego limitu 20% dla pozycji pozabilansowych niskiego ryzyka

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	109 728 882,00
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	-3 400 950,00
7	Inne korekty	-34 464,00
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	106 293 468,00

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	102 926 983,00
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	- 34 464,00
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	102 892 519,00
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	6 801 899,00
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	- 3 400 950,00
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	3 400 949,00
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	11 485 340,00
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	106 293 468,00
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	10,81

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	102 926 983,00
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	102 926 983,00
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	532 332,00
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	8 762 474,00
EU-7	Instytucje	37 607 837,00
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	44 162 465,00
EU-9	Ekspozycje detaliczne	471 882,00
EU-10	Przedsiębiorstwa	5 492 416,00
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	262 104,00
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	5 635 473,00

4. Informacje jakościowe

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników

		kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
2	<i>Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni</i>	Czynniki wpływające na wskaźnik dźwigni finansowej to: kapitał uznany, wielkość sumy bilansowej Banku, wielkość zobowiązań pozabilansowych o określonych wagach ryzyka.

XV. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie,
  - 2) komórka do spraw zgodności,
  - 3) niezależna komórka kontroli wewnętrznej/ ds. testowania pionowego.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
  - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
  - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
  - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
  - 4) matrycę funkcji kontroli,
  - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
  - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada stanowisko ds. ryzyk bankowych, zgodności i kontroli wewnętrznej.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

Bank Spółdzielczy w Kowalewie Pomorskim na dzień 31.12.2019 roku nie posiadał aktywów obciążonych.

Formularz A - Aktywa					
		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku			102 926 983	
030	Instrumenty udziałowe			1 222 901	
040	Dłużne papiery wartościowe				
050	w tym: obligacje zabezpieczone				
060	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami				
070	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych				
080	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe				
090	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe				
120	Inne aktywa				
Formularz B - Zabezpieczenia otrzymane					
		<i>Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych</i>		<i>Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia</i>	
		010		040	
130	Zabezpieczenia otrzymane przez Bank				
140	Kredyty na żądanie				
150	Instrumenty udziałowe				
160	Dłużne papiery wartościowe				
170	w tym: obligacje zabezpieczone				
180	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami				

190	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych		
200	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe		
210	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe		
220	Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie		
230	Inne zabezpieczenia otrzymane		
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS		
250	Aktywa, otrzymane zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe ogółem		
Formularz C - Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania			
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>	<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych		
Formularz D - Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne			

Sporządziła: Danuta Wiącek.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kowalewie Pomorskim niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu ryzyka i strategii ryzyka Banku:

Podpisy Zarządu:

Data	Imię i nazwisko	Podpis
29.07.2020 r.	Małgorzata Jagielska Prezes Zarządu	.....
29.07.2020 r	Renata Kielbowicz Wiceprezes	.....